

Til: Universitetsstyret
Fra: Universitetsdirektøren

Sakstype: Vedtakssak
Møtesaksnr: V-sak 13-2023
Møtenr: 2/2023
Møtedato: 7. mars 2023
Notatdato: 24. februar 2023
Arkivsaksnr: 2022/48265
Saksansvarlig: Hanna Ekeli, Avdeling for studieadministrasjon
Saksbehandlere: Birgitte Brørs/Kjersti Rusten

Høring på NOU 2022: 17 Veier inn – ny modell for opptak til universiteter og høyskoler

Hovedproblemstillinger i saken

Opptaksutvalget ble oppnevnt 23. april 2021 for å gjøre en helhetlig gjennomgang av regelverket for opptak til universiteter og høyskoler. Utvalget foreslår en ny modell for opptak til høyere utdanning. Modellen er basert på prinsipper om at regelverket skal være mest mulig rettferdig, effektivt og enkelt å forstå.

Opptaksutvalget har vært under ledelse av Marianne Aasen og leverte sin utredning om ny opptaksmodell 1. desember 2022. Kunnskapsdepartementet (KD) har sendt utvalgets forslag på høring. Høringen skal danne grunnlag for KDs videre arbeid med å utforme et nytt opptaksregelverk for høyere utdanning (grunnutdanninger). Høringsfristen er 9. mars.

Utkast til høringsuttalelse fra UiO har vært på intern høring hos fakultetene, sentrene, Studentparlamentet og UiODoc. Saken er også blitt drøftet i dekanmøtet, utdanningskomiteens digitale treffetid og møte mellom universitetsledelsen og Studentparlamentet. Syv fakulteter og Studentparlamentet har levert hørings svar. Hørings svarene gir i hovedsak støtte til UiOs høringsutkast, men enkelte av fakultetene uttrykker bekymring for om den foreslåtte modellen vil ha negative konsekvenser i form av karakterpress eller sosiale skjevheter. Hørings svarene var også delt i synet på forslaget om å fjerne realfagspoeng i ny opptaksmodell. Studieavdelingen har i samråd med universitetsledelsen vurdert og innarbeidet innkomne innspill.

Universitetsdirektøren legger med dette fram forslag til UiOs høringsuttalelse.

Konsekvenser for økonomi, bemanning og lokaliteter

På dette tidspunktet er det vanskelig å forutsi konkret hvilke konsekvenser forslaget vil få for kostnader, oppfølging og ressursbruk ved institusjonene. Et enklere opptaksregelverk i kombinasjon med et pålitelig og

UNIVERSITETET I OSLO

fremtidsrettet teknisk opptakssystem vil imidlertid trolig bidra til å spare ressurser på sikt. Supplerende rangeringskriterier kan potensielt bli kostnadskrevende for institusjonene, men dette tiltaket vil trolig være aktuelt kun for utvalgte studier. Departementet bør foreta en økonomisk konsekvensvurdering av innføringen av nytt opptakssystem.

At søkere kommer raskere i gang med utdanning kan gi store samfunnsøkonomiske gevinster. Departementet må imidlertid vurdere hvor ansvaret for den foreslåtte nasjonale, standardiserte opptaksprøven skal ligge og hvordan den skal finansieres.

FORSLAG TIL VEDTAK

Styret gir rektor fullmakt til å ferdigstille UiOs høringsuttalelse basert på styrets diskusjon og kommentarer.

Arne Benjaminsen
universitetsdirektør

Hanna Ekeli
avdelingsdirektør

Vedlegg

1. Utkast til høringsuttalelse fra UiO
2. Innspill fra Studentparlamentet ved UiO
3. Høringsdokumenter fra Kunnskapsdepartementet
4. Dokumenter fra intern høringsrunde ved UiO

UNIVERSITETET I OSLO

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Dato: 24.02.2023
Deres ref.: 22/5736-1
2022/48265
Vår ref.: BIRGIBRO/KJERSTRU

Høring - NOU 2022: 17 Veier inn - ny modell for opptak til universiteter og høyskoler

Universitetet i Oslo (UiO) takker for muligheten til å gi tilbakemelding på opptaksutvalgets utredning.

UiO har et bredt og variert studietilbud og har tradisjonelt god søkning til hele vår faglige bredde. Samtidig har noen av studieprogrammene våre svært høy konkurranse om plassene og poenggrenser som er blant de høyeste i landet. Vi er også en stor saksbehandlende institusjon i det samordna opptaket til grunnstudier, med opp mot 20.000 førstevalgssøkere årlig. Vi er helt avhengige av et velfungerende opptakssystem og støtter derfor det pågående arbeidet med å utforme et enklere, mer rettferdig og effektivt opptaksregelverk, tilrettelagt for mest mulig automatiske og digitale løsninger i takt med den teknologiske utviklingen. Våre viktigste innspill til departementets videre arbeid med opptakssystemet er:

- UiO ser med bekymring på den fremtidige rekrutteringen til utdanninger innen realfag og teknologi. Å fjerne realfagspoeng uten en grundig utredning av konsekvensene fremstår som risikabelt. Det bør vurderes om realfagspoeng skal beholdes i en overgangsfase, både for å kunne styrke kunnskapsgrunnlaget knyttet til realfagsrekruttering ved overgang til nytt system, og inntil det kan iverksettes effektive tiltak for å motivere elever i videregående skole til å velge realfag. Innføring av nytt opptakssystem kan ha store konsekvenser for fremtidig rekruttering til realfaglige utdanninger.
- Vi støtter forslaget om at generell studiekompetanse fortsatt skal være hovedmåten å kvalifisere seg til høyere utdanning på.
- Vi støtter forslaget om å opprette en rangerende opptaksprøve rettet mot søkere med ikke-poengberegnet grunnlag og søkere som ønsker å forbedre rangeringsposisjonen sin. Departementet bør utrede innholdsmessige og praktiske aspekter rundt opptaksprøve og tilhørende kvote grundig.
- Vi ser mange fordeler i et nasjonalt og helhetlig opptakssystem, men institusjonene har ulik profil og innretning. Institusjonene bør ha autonomi til selv å fastsette spesielle opptakskrav, krav for realkompetansesøkere, supplerende rangeringskriterier og størrelsesfordelingen mellom karakterkvote og opptaksprøvekvote på de ulike studiene.
- Et nytt opptakssystem kan få utilsiktede konsekvenser for elever på lavere trinn, der karakterpress potensielt kan øke. Departementet bør derfor belyse og vurdere konsekvensene av overgangen til nytt system.

Våre utdypende kommentarer til opptaksutvalgets rapport følger under.

Rektor

Postadresse:
Postboks 1072 Blindern
0316 OSLO

Besøksadresse:
Lucy Smiths hus,
Problemveien 7

Tlf: +47 22 85 50 50
Faks:
E-post:
postmottak@admin.uio.no
<http://www.uio.no/>
Org.nr.: 971 035 854

Kapittel 5: Kvalifisering i ny opptaksmodell

UiO er enig i at generell studiekompetanse fungerer godt som opptaksgrunnlag, og støtter forslaget om å videreføre ordningen som hovedgrunnlag for kvalifisering til høyere utdanning. UiO er også positiv til å fjerne dagens krav om dokumentasjon på praksis i 23/5-regelen. Dokumentasjon og vurdering av praksiskravet er tidkrevende for søker og saksbehandler, og det er usikkert om praksiskravet faktisk gjør søkerne mer studiequalifiserte. Å avskaffe praksiskravet i dagens 23/5-regel er ikke nødvendigvis direkte avhengig av et nytt opptakssystem. Vi ber derfor departementet om å vurdere om denne endringen kan innføres allerede på et tidligere tidspunkt enn et nytt opptakssystem kan tre i kraft.

UiO støtter forslaget om å fjerne kravet om at søkere som ønsker generell studiekompetanse på bakgrunn av fullført høyere utdanning, må dokumentere at de ble tatt opp til den høyere utdanningen på bakgrunn av en unntaksbestemmelse, f.eks. realkompetanse. En søker som allerede har fullført høyere utdanning bør kunne sidestilles med søkere med fullført videregående skole mtp. å være studiequalifisert. Dagens dokumentasjonskrav skaper dessuten unødvendig byråkrati for søkerne.

UiO støtter forslaget om at det ikke settes i gang utredning av kvalifiserende prøve for søkere som ikke har fullført og bestått videregående opplæring nå. Vi er enige med utvalget i at departementet bør følge med på erfaringene som gjøres med kvalifiserende prøve i Sverige.

UiO støtter utvalgets forslag om å videreføre unntaksordningene realkompetanse og dispensasjon som alternative måter å kvalifisere seg på for opptak til høyere utdanning.

Til forslaget om realkompetanse mener UiO at det er fruktbart for samfunnet at søkere med arbeidserfaring har mulighet til å kvalifisere seg til studier uten å måtte fullføre videregående opplæring først. Det er viktig at man har en ordning for kvalifisering for denne gruppen, som sikrer at de har de nødvendige forutsetningene for å kunne gjennomføre studiene. Siden institusjonene har ulik innretning på studiene sine, vil det være store variasjoner mellom studier og institusjon, i hvilke krav som er nødvendig å sette for realkompetansesøkere. UiO mener derfor at det fremdeles bør være opp til hver institusjon å fastsette hensiktsmessige kvalifiseringskriterier for sine studier.

Til forslaget om dispensasjon fra kravet om generell studiekompetanse mener UiO at det er fornuftig å videreføre ordning med dispensasjon for søkere med varige sykdommer eller læringsutfordringer. Vi støtter utvalgets forslag om å overføre ansvaret for å vurdere om vilkårene for dispensasjon er oppfylt og utstede dokumentasjon til fylkeskommunen/de videregående skolene. Dermed gjøres vurderingen av de som kjenner eleven best, og søkerne som fyller vilkårene kan søke med godkjent dokumentasjon. Institusjonene må fortsatt vurdere at søkerne har faglige forutsetninger for å gjennomføre studiet.

Til utvalgets vurderinger om spesielle opptakskrav stiller UiO seg bak det overordnede prinsippet om å tilstrebe mest mulig like opptakskrav for tilnærmet like studier nasjonalt. Mest mulig felles regler bidrar til oversiktlig og forutsigbarhet for søkerne. Samtidig må man anerkjenne at institusjonene er ulike, og tilbyr studier med ulik faglig profil. Vi mener at et fremtidig opptaksregelverk må åpne for at institusjonene kan ha andre spesielle opptakskrav enn den nasjonale normen tilsier, i tilfeller der en spesiell fagbakgrunn anses som helt nødvendig for å kunne gjennomføre utdanningen.

UiO støtter opptaksutvalgets forslag om å videreføre muligheten til å sette spesielle opptakskrav i form av innholdskrav som skal sikre at studentene er kvalifisert for den aktuelle utdanningen. UiO støtter også utvalgets forslag om å avvikle muligheten til å ha et nivåkrav på de spesielle opptakskravene. I utgangspunktet ønsker UiO autonomi til institusjonene i spørsmålet om spesielle opptakskrav, men vi er samtidig enige med utvalget i at dagens nivåkrav forutsetter at det er mulig for søkere å forbedre fag som privatist dersom de ikke fyller kravet i utgangspunktet. Utvalget ønsker ikke å videreføre ordningen med forbedring av fag som privatist slik den fungerer i dag, noe som gjør det naturlig å foreslå at ordningen med nivåkrav avvikles. Om muligheten for nivåkrav fjernes, kan det i mange tilfeller erstattes av et innholdskrav, for eksempel kan man kreve programfag i matematikk i stedet for karakteren 4 i fellesfaget matematikk.

Kapittel 6: Rangering i ny opptaksmodell

UiO støtter opptaksutvalgets hovedprinsipper for rangering av søkere til høyere utdanning:

- kvalifiserte søkere skal kunne komme raskere i gang med studiene
- de best kvalifiserte søkerne får studieplass
- søkere skal få en ny sjanse
- opptaksregelverket skal være rettferdig, forutsigbart og oversiktlig med rom for tilpasning

På bakgrunn av de prinsippene som er lagt til grunn har opptaksutvalget foreslått at søkerne kan rangeres i to hovedkvoter, en karakterkvote og en opptaksprøvekvote. UiO støtter dette forslaget til hovedmodell, der alle søkere med et poengberegnet opptaksgrunnlag rangeres i karakterkvoten mens søkere med ikke-poengberegnet grunnlag eller søkere som ønsker å forbedre rangeringsposisjonen sin kan ta en nasjonal, standardisert opptaksprøve og rangeres etter denne.

Selv om vi mener at utvalget har kommet opp med et godt forslag til ny hovedmodell, har vi noen bekymringer rundt forslaget, som departementet bør belyse grundigere. Dette gjelder for det første om forslaget vil medføre økt karakterpress og psykisk stress blant elevene i videregående skole når muligheten for å forbedre fag foreslås tatt bort. For det andre er det usikkert hvordan forslaget vil påvirke mangfold og en allerede skjev kjønnsbalanse blant studentene. For det tredje ser vi at forslaget kan bidra til å opprettholde sosial skjevhet, siden søkere som tidligere brukte ressurser på å forbedre fag fra videregående skole antas å i stedet bruke ressurser på å forberede seg til opptaksprøven.

Mer om karakterkvote

Utvalget foreslår at søkerne i karakterkvoten skal konkurrere på grunnlag av karakterer fra videregående skole fra første gang fagene er bestått. UiO er enig med utvalget i at det at søkerne ikke lenger får regnet med forbedrete fag og tilleggs poeng i rangeringsgrunnlaget, kan bidra til at de kommer raskere i gang med studier uten å måtte ta opp igjen fag og samle poeng etter videregående skole. Forslaget tar imidlertid høyde for at søkere som tar *nye* fag etter videregående opplæring for å dekke spesielle opptakskrav, kan konkurrere i karakterkvoten til studier der faget er et krav. Dette er en klar fordel for de elevene som reorienterer seg etter videregående skole og må ta nye programfag for å kvalifisere seg til bestemte studier.

Den foreslåtte opptaksmodellen har vitnemål fra videregående opplæring med karakterberegning som hovedvei for opptak. UiO stiller seg bak forslaget om en karakterberegning der det først regnes ut en *middelverdikarakter* for alle fag med standpunkt- og eksamenskarakter, før karakteren (snittet av alle karakterene i det enkelte fag) regnes inn i karaktergjennomsnittet. Eksamenskarakterer får på den måten mindre betydning for karaktergjennomsnittet enn slik det er i dag, der alle karakterer på vitnemålet har lik verdi. Dagens modell er enkel å forstå, men løsningen har noen svakheter. Fag med flere karakterer, for eksempel norsk, får i dag svært stor vekt i utregningen. I tillegg bestemmes størsteparten av eksamenene ved et tilfeldig trekk, mens bare enkelte eksamener er obligatoriske for alle elever. Elever som tilfeldig blir trukket ut i fag de er gode i får dermed et fortrinn fremfor elever som får trekkeksamen i fag de er svakere i.

Søkere med vitnemål og som i tillegg fyller kravene i dagens 23/5-regel, kan etter reglene som gjelder per i dag få dobbel karakterbasert rangering: både etter fullt vitnemål og etter studiekompetansefagene. Det er den beste poengsummen etter de to måtene å regne på som søkeren konkurrerer med i opptaket. Dobbelt rangeringen er ressurskrevende, og fører til svært mye manuelt arbeid. UiO støtter utvalgets forslag om at det bare er søkere som ikke har vitnemål fra videregående opplæring som kan rangeres etter den bestemmelsen som utvalget foreslår at endrer navn til 23/6-regelen. Ved å fjerne muligheten for dobbelt rangering blir regelverket enklere og saksbehandlingen mer effektiv, i tillegg til at det blir enklere for søkerne å forstå rangeringsreglene.

Mer om opptaksprøvekvote

Det vil være viktig at departementet i samråd med sektoren utreder innretningen av en opptaksprøve og opptaksprøvekvote godt. Prøven må teste de riktige ferdighetene, både innen fagkunnskap fra videregående skole og innen mer generiske ferdigheter. Det er viktig at det i utviklingen av prøven hentes inn kompetanse fra relevante fagmiljøer. En slik utredning må også ta stilling til om prøven skal ha samme innhold og vektning til alle studier, eller om det bør gjøres noen differensieringer avhengig av hvilke studier som studenten har søkt på. Det bør også vurderes nøye hvilken nedre aldersgrense og antall ganger man kan avlegge opptaksprøven, og dette bør ses i sammenheng med bekymringene rundt økt karakterpress. I tillegg er det flere problemstillinger av mer praktisk art som må utredes, for eksempel hvordan prøven skal finansieres, hvor og når den skal avlegges samt hvem som skal tilby prøvene. Til det siste punktet legger UiO til grunn at uh-institusjonene ikke skal ha ansvaret for prøvene, siden forslaget legger opp til nasjonale, standardiserte prøver.

Forslaget om å innføre en opptaksprøve og tilhørende kvote fremstår som et godt alternativ til dagens ordning for søkere som i dag blir rangert på bakgrunn av en individuell, skjønsmessig vurdering (for eksempel

realkompetansesøkere). Vi støtter utvalgets argumentasjon om at innføringen av opptaksprøvekvoten vil bidra til en mer gjennomsiktig og rettferdig rangering for denne søkergruppen. Vi mener imidlertid at departementet bør vurdere om søkere med innvilget dispensasjon fra kravet om generell studiekompetanse bør få konkurrere i karakterkvoten som hovedregel. Disse søkerne har i de fleste tilfeller dokumentert tilnærmet alle fag fra videregående skole, og bør derfor kunne konkurrere i karakterkvoten. De kan ta opptaksprøven og bli rangert etter den hvis de ønsker å forbedre rangeringsposisjonen sin, på lik linje med øvrige søkere i karakterkvoten.

Blant søkergruppen som i dag rangeres på bakgrunn av en individuell skjønsmessig vurdering er søkere med særskilt vurdering. Ordningen med særskilt vurdering er i dag ment for søkere som kan dokumentere at de var på et høyere faglig nivå på videregående skole enn det karakterene deres viser. Søkere med innvilget særskilt vurdering har fått en kompensasjon for disse forholdene i en individuell rangering, men dokumentasjonskravene er strenge og terskelen for å få særskilt vurdering er svært høy. Det er kun et fåtall søkere som oppnår studieplass etter særskilt vurdering, og klager på særskilt vurdering utgjør en stor andel av klagesakene i sektoren. Særskilt vurdering er dessuten svært ressurskrevende både for søker og institusjon, og rangeringen er skjønsmessig og dermed lite gjennomsiktig.

Med bakgrunn i dette foreslår opptaksutvalget å fjerne ordningen om særskilt vurdering. Utvalget viser til at hensynet til nevnte søkere blir ivaretatt ved at de kan ta opptaksprøve og bli rangert etter denne for å vise sin nåværende kompetanse. UiO er enig med utvalget i at ordningen ikke fungerer etter intensjonen, og støtter forslaget om å fjerne den. Vi er også enige med utvalget i at rangeringen for denne søkergruppen blir mer rettferdig og forutsigbar i denne kvoten.

Generelt om rangering

Opptaksutvalget foreslår en 80/20-fordeling av studieplassene i kvotene (karakterkvote 80% og opptaksprøvekvote 20%), og begrunner dette i at 11% av søkerne i 2021 hadde forbedret minst ett fag, mens 1,5 % av søkerne ikke kunne poengberegnes. Vi er usikre på om alle aspektene rundt kvotestørrelse er godt nok belyst, og mener at problemstillingen bør utredes nærmere før man tar stilling til en konkret fordeling. For det første lurer vi på om anslaget i tilstrekkelig grad tar hensyn til de søkerne som i dagens system ikke får opptak på studier rett fra videregående skole, men som i stedet for å forbedre karakterer fra videregående skole samler alderspoeng eller andre tilleggspoeng for så å søke igjen senere med forbedret rangeringsposisjon. For det andre savner vi en problematisering av ulikhetene i søkerkonkurransen mellom ulike studier. Det er grunn til å tro at studier som tradisjonelt gir tilbud til alle kvalifiserte søkere vil ha en lavere andel søkere med forbedringer enn 11%, mens andelen trolig vil være større ved studier med høy konkurranse om plassene. For studier med skjev kjønnsbalanse er det også usikkert om den foreslåtte kvotestørrelsen vil bidra til å bedre kjønnsbalansen, eller om den vil gjøre nåløyet trangere for det underrepresenterte kjønn. For det tredje ønsker vi en utredning av om kvotenes størrelse bør være den samme for alle studier. Vi mener at institusjonene selv bør kunne fastsette fordelingen mellom karakterkvoten og opptaksprøvekvoten for hvert studium. Dette for å kunne ta høyde for det enkelte studieprogrammets konkurransesituasjon og behov.

Opptaksutvalget foreslår at det i den nye opptaksmodellen ikke skal kunne gis tilleggspoeng i rangeringen. UiO støtter fjerningen av alderspoeng og tilleggspoeng for enten høyere utdanning, fagskoleutdanning,

folkehøgskole og militærtjeneste. Å fjerne muligheten for å oppnå den typen poeng vil kunne bidra til at unge søkere kommer tidligere i gang med studiene, når de ikke må konkurrere om plass med eldre søkere som har opparbeidet seg tilleggspoeng og har en bedre rangeringsposisjon. Det er dessuten usikkert om disse poengene har bidratt til å gjøre søkerne mer kvalifisert for studier.

Utvalget foreslår også å fjerne tilleggspoeng for underrepresentert kjønn. Dersom mulighet for kjønnspoeng fjernes, er det helt nødvendig med mulighet for å sette inn andre tiltak i opptaksregelverket på studier med svært skjev kjønnsbalanse (se lenger ned i høringsuttalelsen).

UiO er bekymret for den fremtidige rekrutteringen til studier innen realfag og teknologi. Kompetanse innen realfag og teknologi er viktig for å løse samfunnsutfordringer som står foran oss. Det er derfor viktig med tiltak i skolen som stimulerer elever til å velge programfag innen realfag. Vi er bekymret for hvilke konsekvenser bortfall av realfagspoeng vil få for fagvalg i videregående skole på kort sikt, særlig siden det kan antas å være vanskeligere å oppnå gode karakterer i realfag enn i andre programfag. Vi ber derfor departementet om å utrede konsekvensene av å fjerne realfagspoengene før de eventuelt fjernes fra opptakssystemet. Dette inkluderer en vurdering av hvordan man i fremtiden bør arbeide for å sikre at elever velger realfag og teknologi. Både organisering og timetall i naturfag og realfag på ungdomstrinnet og i videregående opplæring er faktorer som kan ha innvirkning på elevers motivasjon for å velge et videre realfaglig utdanningsløp. En utredning av konsekvensene bør også ta stilling til om realfagspoeng skal beholdes i en overgangsfase, inntil det kan iverksettes andre effektive tiltak for å motivere elever i videregående skole til å velge realfag samt sikre rekrutteringsgrunnlaget til denne typen fag og utdanninger.

Opptaksutvalget foreslår at institusjoner som ønsker det, kan bruke supplerende rangeringskriterier for å finne de best egnede blant de best kvalifiserte søkerne. UiO støtter forslaget og har også tidligere utredet muligheten for å innføre alternative opptakskriterier (egnethetstest) på profesjonsstudiet i medisin. I utredningen så vi at tidslinjen i opptaket slik den er i dag, ga oss utfordringer med å få oversikt over søkerne poengsummer på et tidlig tidspunkt. Det ble dermed ikke mulig å få skilt ut gruppen vi ønsket å tilby egnethetstest for på et tidlig nok tidspunkt til at ordningen lot seg gjennomføre.

UiO er positive til utvalgets forslag om ny tidslinje i opptaket, der søkere får tidligere svar på søknaden sin og institusjonene får oversikt over poengsummene til størsteparten av søkermassen på et tidligere tidspunkt enn før. Vi mener at tidslinjen slik den er foreslått likevel ikke vil løse alle utfordringer knyttet til bruk av supplerende rangeringskriterier. Selv om det er mulig å sette i gang prosessen med supplerende rangering på et tidligere tidspunkt, vil tiden uansett bli knapp når avgangselevne ikke får resultatene sine før i slutten av juni. Ordningen med supplerende rangeringskriterier blir mindre gjennomførbar, siden tidsperioden for å avholde egnethetstest for denne gruppen er kort. Vi ønsker derfor en mulighet for institusjonene til å teste slike supplerende rangeringskriterier som prøveordninger for avgrensede grupper, før man eventuelt innfører kriteriene for hele søkermassen.

Til forslaget om spesielle kvoter er UiO enig med opptaksutvalget i at det i regelverket for opptak må finnes mulighet for effektive tiltak rettet mot det underrepresenterte kjønn. Vi støtter flertallets forslag om kjønnskvote som tiltak for å kunne rette opp kjønnsbalansen på studier med svært skjev fordeling.

UiO har flere studier med skjev fordeling mellom mannlige og kvinnelige søkere. Over tid vil det kunne bidra til en svært ujevn kjønnsbalanse i noen yrker og sektorer, som er uheldig både fra et sektorperspektiv og et samfunnsperspektiv. Kompetansebehovsutvalget har pekt på at den skjeve kjønnsfordelingen begrenser tilgangen på kompetanse til arbeidslivet, og konkluderer med at man bør se etter mer effektive virkemidler for å korrigere situasjonen (NOU 2020:2).

I forbindelse med tidligere søknad om tiltak for å forbedre kjønnsbalansen (profesjonsstudiet i psykologi), ble det gjort analyser ved UiO som viste at kvote for underrepresentert kjønn vil kunne ha større effekt enn kjønnspoeng. Kvote antas dermed å være mer hensiktsmessig enn tilleggs-poeng med tanke på å sikre tilbud om studieplass for bestemte søkergrupper, og vi støtter derfor forslaget.

En viktig forutsetning for kjønnskvoter og andre særskilte kvoter er at de er i tråd med EØS-rett, menneskerettighetene og nasjonale ikke-diskrimineringsregler. For regionale kvoter bør det for eksempel utredes at kvotene faktisk påvirker hvor personer velger å jobbe i etterkant av at de har fullført den aktuelle utdanningen. Etablering av ulike kvoter har fort som resultat at karakterkravene blir forskjellige i de ulike kvotene, noe som fører til forskjellsbehandling med hensyn til tilgang til populære utdanninger som medisin, odontologi, psykologi og rettsvitenskap. UiO er enig med utvalgets flertall i at organiseringen av de spesielle kvotene bør være slik at det ikke blir for stort avvik mellom de som får opptak på ordinært vis og de som får opptak i en særkvote.

Til forslaget om kvoterekkefølge er UiO enig i at karakterkvoten bør fylles før opptaksprøvekvoten. Studieplassene i karakterkvoten vil da bli forbeholdt søkere med de beste karakterene. I opptaksprøvekvoten konkurrerer søkere uten karakterpoeng og søkere som ikke når opp rangering i karakterkvoten. Flere fra søkergruppen uten karakterpoeng vil dermed kunne få plass når de ikke konkurrerer med søkerne som har best karakterer. Dette vil kunne gi et større mangfold i studentgruppen.

UiO støtter forslaget om at departementet må gjøre en nærmere vurdering av rekkefølgen for de spesielle kvotene (for eksempel kvoter for kjønn, samisk språkkompetanse, kjønn etc.).

Innføring av en ny opptaksmodell vil medføre behov for gode overgangsordninger som gir søkere tid til å omstille seg. Departementet bør også vurdere behovet for en jevnlig evaluering av ny opptaksmodell, gjerne allerede etter at det nye systemet har virket i kort tid, alternativt en fortløpende evaluering i innføringsfasen. På den måten kan man følge med på modellens effekt, fortløpende vurdere behovet for endringer og ha mulighet til å korrigere for uønskede effekter.

Kapittel 7: Organisering i ny opptaksmodell

UiO støtter utvalgets forslag om et fortsatt felles nasjonalt opptaksregelverk fastsatt av Kunnskapsdepartementet. Vi ønsker imidlertid at institusjonene skal ha autonomi til å selv gjøre egne vurderinger og fastsette egne bestemmelser der ulikheter i institusjonenes egenart gjør dette nødvendig. For eksempel gjelder dette supplerende rangeringskriterier og for spesielle opptakskrav. Vi er enige med utvalget om at krav om deltakelse i samordningen av opptaket bør forskriftsfestes i det nasjonale regelverket. Vi støtter

også forslaget om at det nasjonale, felles regelverket skal gjelde for grunnutdanninger på 60 studiepoeng eller mer, og at institusjonene selv kan bestemme reglene for opptak til mindre enheter.

Til forslaget om fremtidig tidslinje for opptak er det positivt at flere søkere kan få tidligere svar på søknaden om studieplass, og på den måten få bedre tid til å planlegge studiestarten. Vi er enige i at Kunnskapsdepartementet bør vurdere muligheter for å gi tidligere svar til søkere som allerede fyller opptakskravene på søknadstidspunktet. Departementet bør samtidig gjøre en helhetlig vurdering av tidslinjen i opptaket, ref. vårt innspill til supplerende rangeringskriterier i kapittel 6.

Kapittel 8: Økonomiske og administrative konsekvenser

UiO er enig med utvalget i at dagens tekniske løsninger for opptaksarbeidet ikke fungerer optimalt. Det er behov for store innslag av manuell saksbehandling, og driftsrisikoen og andre sårbarheter ved systemet er kritisk for gjennomføringen av opptaket. Det vil være helt avgjørende at institusjonene i en ny opptaksmodell har tilgang på et pålitelig og fremtidsrettet teknisk opptakssystem.

Et nytt opptakssystem vil føre til endringer i institusjonenes opptaksarbeid. Det er viktig at departementet foretar en økonomisk konsekvensvurdering av en innføring av nytt opptakssystem.

Vedlagt høringsuttalelsen følger innspill fra Studentparlamentet ved UiO.

Med hilsen

Svein Stølen
rektor

Arne Benjaminsen
universitetsdirektør

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandlere: *Birgitte Brørs, Kjersti Rusten*

Vedlegg

1) Innspill fra Studentparlamentet ved UiO

Oslo, 09.02.23

HØRINGSUTTALELSE FRA UiO PÅ NOU 2022: 17 VEIER INN - NY MODELL FOR OPPTAK TIL UNIVERSITETER OG HØYSKOLER

Viser til utkast til høringsuttalelse fra UiO som ble utsendt 27. januar.

Studentparlamentet stiller seg bak UiO sin høringsuttalelse på NOU 2022: 17 Veier inn - ny modell for opptak til universiteter og høyskoler. Vi deler mange av UiO sine vurderingen på forslaget til den nye modellen som Opptaksutvalget har kommet med, og mener dette er en veldig god og grundig høringsuttalelse.

Vi er dog uenig med UiO sine vurderinger om realfagspoeng. Vi mener at en helt sentral del av den nye modellen er avskaffelsen av alle former for tilleggspoeng. Hvis man bare velger å fjerne noen av de vil det gi klare fordeler til visse søkere over andre. Siden den nye modellen åpner opp for at man kan ta privatisteksamener i fag man ikke har tatt på videregående, frykter vi at det åpner opp for at personer tar privatisteksamen i fag som gir realfagspoeng, sånn de kan øke karaktersnittet sitt. Da ender vi opp en situasjon der søkere bruker lenger tid på å komme inn i høyere utdanning. Vi støtter derfor utvalget sitt forslag, der realfagspoeng fjernes sammen med alle andre former for tilleggspoeng, og at fag tatt gjennom privatisteksamener kun teller på karaktersnittet for opptak til de studiene der det er et fagkrav.

Med hilsen

Arbeidsutvalget for Studentparlamentet ved UiO

Side 1 av 1

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

I følge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

22/5736-1

9. desember 2022

Høring - NOU 2022: 17 Veier inn - ny modell for opptak til universiteter og høyskoler

Kunnskapsdepartementet sender med dette [NOU 2022: 17 Veier inn - ny modell for opptak til universiteter og høyskoler](#) på høring.

Kunnskapsdepartementet oppnevnte 23. april 2021 et utvalg som hadde i oppdrag å foreta en helhetlig gjennomgang og vurdering av regelverket for opptak til høyere utdanning. Utvalget leverte 1. desember 2022 sine forslag til Kunnskapsdepartementet. Utvalget kommer med anbefalinger til Kunnskapsdepartementet om hvordan vi kan lage et opptaksregelverk som er basert på prinsipper om at det skal være mest mulig rettferdig, effektivt og enkelt å forstå.

Utvalget har levert et forslag til en helhetlig modell som skiller seg betydelig fra dagens modell. Vi ber om at konsekvenser av eventuelle endringer i enkeltelementer vurderes opp mot helheten. For å sikre en god behandling av høringssvarene ber vi om at de struktureres etter kapitlene i NOUen.

Vi ber om at eventuelle høringssvar blir sendt gjennom den digitale løsningen på www.regjeringen.no/id2950211. Høringsuttalelsene er offentlige etter offentleglova og vil bli publisert sammen med øvrige uttalelser. Høringsfristen er **9. mars 2023**.

Med hilsen

Marthe Nordtug (e.f.)
fung. ekspedisjonssjef

Klo Kwe Moo Kham
førstekonsulent

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Postadresse
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo
postmottak@kd.dep.no

Kontoradresse
Kirkeg. 18
www.kd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
872 417 842

Avdeling
Avdeling for høyere
utdanning, forskning
og internasjonalt
arbeid

Saksbehandler
Klo Kwe Moo Kham
22 24 74 37

Adresseliste

Agder fylkeskommune
Agder kunstfagskole
Ansgar Teologiske Høgskole
AOF Vestland
Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo
Art Complexion makeup skole og kurscenter
Asker Kunstfagskole
Association of Norwegian Students Abroad
Astrologiskolen Herkules AS
Atlantis Medisinske Høgskole
Barratt Due musikk institutt
Beauty og Helse Akademiet
Bergen Arkitekthøgskole
Beverage Academy AS
Bårdar Akademiet AS
CAE Oslo Aviation Academy AS
Campus BLÅ Fagskole AS
Centric IT Academy
Designinstituttet
Det tverrfaglige kunstinstitutt
Din Kompetanse AS
Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse
Dronning Mauds Minne Høgskole for
barnehagelærerutdanning
Dykkerutdanningen ved Høgskulen på Vestlandet
Einar Granum kunstfagskole
Elevorganisasjonen
Emergence School of Leadership
European Helicopter Center AS
Fagskolen Aldring og helse
Fagskolen AOF Norge
Fagskolen for bokbransjen
Fagskolen i Agder
Fagskolen i Møre og Romsdal
Fagskolen i Nord
Fagskolen i Oslo
Fagskolen i Vestfold og Telemark
Fagskolen i Vestland
Fagskolen i Viken
Fagskolen Innlandet
Fagskolen Kristiania
Fagskolen Rogaland
Fagskolen TISIP
Fjellhaug Internasjonale Høgskole
Folkeuniversitetets Fagskole AS
Frelsesarmeens offisersskole AS

Gokstad Akademiet AS
Hald Internasjonale Senter
Handelshøyskolen BI
Høgskolen i Innlandet
Høgskolen i Molde vitenskapelig høyskole i logistikk
Høgskolen i Østfold
Høgskulen for grøn utvikling
Høgskulen i Volda
Høgskulen på Vestlandet
Høyskolen for Dansekunst
Høyskolen for Ledelse og Teologi
Høyskolen for yrkesfag AS
Høyskolen Kristiania
Idéfagskolen
Imageakademiet
Innlandet fylkeskommune
Institutt for helhetsmedisin
International Stunt Academy as
Justis- og beredskapsdepartementet
Jusutdanning AS
Kompetansesenter for brukererfaring og tjenesteutvikling KBT
Kompetansesenter for høyere yrkesfaglig utdanning AS
KRM Tekniske Fagskole AS
Kunsthøgskolen i Oslo
Kunstscolen i Rogaland
Kunstscolene
Lillehammer Institute of Music Production Industries
Lovisenberg diakonale høyskole
Lukas fagskole og kurscenter
Medlearn AS
Menighetsbibelskolen
Menko Undervisning AS
MF vitenskapelig høyskole for teologi religion og samfunn
Møre og Romsdal fylkeskommune
NKI AS
NLA Høgskolen
Nord universitet
Nordland Fagskole
Nordland fylkeskommune
Nordland kunst- og filmfagskole
Norges Fagakademi AS
Norges Friluftsfagskole AS
Norges grønne fagskole - Veia
Norges Handelshøyskole
Norges idrettshøyskole
Norges Interiørskole AS
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
Norges musikkhøyskole

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Noroff Fagskole AS
Noroff høyskole
Norsk barnebokinstitutt
Norsk fagskole for lokomotivførere
Norsk Fotofagskole
Norsk Gestaltinstitutt AS Høgskole
Norsk Hestesenter
Norsk jernbaneskole
Norsk studentorganisasjon
Norwegian Drilling Academy AS, NORTRAIN
NSKI Høyskole
Organisasjon for norske fagskolestudenter
Oslo kommune
Oslo nye Høyskole
OsloMet – storbyuniversitetet
OSM Aviation Academy AS
Pilot Flight Academy AS
Rogaland fylkeskommune
Samisk høgskole
Samisk videregående skole
Skrivekunstakademiet
Statsforvaltaren i Møre og Romsdal
Statsforvaltaren i Rogaland
Statsforvaltaren i Vestland
Statsforvalteren i Agder
Statsforvalteren i Innlandet
Statsforvalteren i Nordland
Statsforvalteren i Oslo og Viken
Statsforvalteren i Troms og Finnmark
Statsforvalteren i Trøndelag
Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Steinerhøyskolen
Stipendiatorganisasjonene i Norge
Studieforbundet AOF Norge
Treider Fagskoler
Troms og Finnmark fylkeskommune
Trøndelag fylkeskommune
Trøndelag høyere yrkesfagskole
Tunsberg Medisinske Skole
Universitetet i Agder
Universitetet i Bergen
Universitetet i Oslo
Universitetet i Stavanger
Universitetet i Sørøst-Norge
Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet
Utdanningsdirektoratet
Vestfold og Telemark fylkeskommune

Vestland fylkeskommune
VID vitenskapelige høyskole
Videregående skoler
Viken fylkeskommune
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund
Ytre kunstfagskole

Kopimottakere:

Abelia
Akademikerne
Arbeids- og velferdsdirektoratet
Arbeidsgiverforeningen Spekter
Barne- og familiedepartementet
Folkehøgskolerådet
Forskerforbundet
Forum for fagskoler - Abelia
Hovedorganisasjonen Virke
Kristne Friskolers Forbund
KS
Landsorganisasjonen i Norge
Likestillings- og diskrimineringsombudet
Lærernes Yrkesforbund
Montessori Norge
Nasjonalt fagskoleråd
Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen
Norsk Lektorlag
Norsk tjenestemannslag
Norske Fag- og Friskolers Landsforbund
Næringslivets Hovedorganisasjon
Rådet for offentlige fagskoler
Samordna opptak
Sikt Kunnskapssektorens tjenesteleverandør
Skolelederforbundet
Skolenes landsforbund
Statens lånekasse for utdanning
Steinerskoleforbundet
Unio
Universitets- og høyskolerådet
Utdanningsforbundet

Til:
Fakultetene
Sentrene (ISS, STK og SUM)
Studentparlamentet, UiODoc

Dato: 27.01.2023
Saksnr.: 2022/48265 KJERSTRU

Forslag til høringsuttalelse fra UiO på Opptaksutvalgets NOU 2022: 17 Veier inn – ny modell for opptak til universiteter og høyskoler

Studieavdelingen viser til notat 22. desember om intern høring av Opptaksutvalgets utredning om ny modell for opptak til høyere utdanning (grunnstudier).

Vedlagt er utkast til høringsuttalelse fra UiO. Vi gjør oppmerksom på at teksten er under arbeid, og vil kunne bli noe justert parallelt med at høringen er hos enhetene.

Vi ber fakultetene om å være spesielt oppmerksomme på følgende punkter i NOU-en:

- Avskaffelse av muligheten til å ha spesielle opptakskrav i form av nivåkrav
- Avskaffelse av de fleste former for tilleggspoeng
- Mulighet for supplerende rangeringskriterier

Frist for den interne høringen er onsdag **15. februar**.

Studieavdelingen minner om at det blir utvidet digital treffetid i utdanningskomiteen med høringen som tema den 16. februar. Høringen vil også bli tatt opp til diskusjon i dekanmøtet 22. februar.

Med hilsen

Hanna Ekeli
avdelingsdirektør

Henriette Kleivane
seksjonssjef

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Vedlegg: Forslag til høringsuttalelse fra UiO

Saksbehandlere: Birgitte Brørs birgitte.brors@admin.uio.no, Kjersti Rusten kjersti.rusten@admin.uio.no

UiO:Ledelsen og støtteenheter
Avdeling for studieadministrasjon
Seksjon for opptak

Postadresse:
Postboks 1072 Blindern
0316 OSLO

Besøksadresse:
Lucy Smiths hus,
Problemveien 7

Tlf: +47 22 85 50 50
Faks:
E-post:
postmottak@admin.uio.no
<http://www.uio.no/>
Org.nr.: 971 035 854

Til:
SADM OPP Seksjon for opptak

Dato: 14.02.2023
Saksnr.: 2022/48265 CHRISKL-MONICLH-KYRRE

HF's svar på intern høring av NOU 2022:17 Veier inn - ny modell for opptak til universiteter og høyskoler

Det vises til notat 27. januar 2023 med forslag til høringsuttalelse fra UiO på Opptaksutvalgets NOU 2022: 17 Veier inn – ny modell for opptak til universiteter og høyskoler.

Den nye ordningen gjør ingenting for tyngre akademiske studier uten høye poenggrenser. Vi anser det for lite sannsynlig at våre studenter bruker årevis på å forbedre karakterer, og antar at våre studenter er eldre av andre grunner. Det er heller ikke innlysende at ny ordning vil virke mer klasseutjevne på våre studier: I samme grad som ved betaling for mer skolegang for å ta opp fag vil lommeboka avgjøre tilgangen til forberedelsestilbud for opptaksprøvekvoten, og for tilbud om ekstraundervisning for elever i vgs for å sikre best mulig karakter første gang. Vi er i tvil om hensiktsmessigheten av en så stor endring med mulige, ikke-utredete negative virkninger for elever på vgs for at noen profesjons-/elitestudier skal få lavere karaktergrenser.

Hvis vi likevel tar utgangspunkt i forslaget, har HF følgende bemerkninger:

Språkpoeng

I 1998 ble det innført tilleggs-poeng for realfag for å stimulere flere elever til å velge realfag i vgs. Nettopp fordi realfags-poeng viste seg å ha ønsket effekt, ble språkpoeng innført for å motivere elevene til å velge språkfag i håp om at dette ville virke positivt på rekrutteringen til videre språkstudier, inkludert lærerutdanningen, jf. *Språk bygger broer. Språkstimulering og språkopplæring for barn, unge og voksne* (St.meld. nr. 23 (2007–2008)) s. 66.

HF mener derfor at det er avgjørende at ordningen med språkpoeng bør fortsette som oppmuntring til å lære fremmedspråk, som behøves i internasjonalt utdanning, forskning og arbeidsliv innenfor alle fagområder slik det framgår av *Humaniora i Norge* (Meld. St. 25 (2016-2017)).

Hvis realfagspoengene beholdes og språkpoengene forsvinner, vil det kunne få konsekvenser for fagvalgene elevene gjør i vgs slik at enda flere velger realfag og ikke språkfag, noe myndighetene heller ikke ønsker. HF mener derfor at UiO bør arbeide for en modell der både språk og realfag gir poeng.

Øverst på side 6 i utkastet framheves sammenhengen mellom realfag og “de globale klima- og miljøutfordringene og andre utfordringer som står foran oss.” Vi minner om at også humaniora behøves for

å løse disse utfordringene slik det ble slått fast i *Humaniora i Norge* (Meld. St. 25 (2016-2017)). UiOs argumentasjon for å beholde realfagspoeng er derfor gyldig også for å beholde språkpoeng.

Supplerende opptakskriterier

Det er positivt at institusjonene kan ta i bruk supplerende opptakskriterier på de av våre tilbud som har stor konkurranse.

Kvalifiseringsgrunnlag

Vi støtter at GSK beholdes som kvalifiseringsgrunnlag.

Kvoter

Heller enn tilleggspoeng for underrepresentert kjønn foreslår NOUen bruk av kvoter. Vi ønsker en videre mulighet til å bruke kvoter for å få sammensatte studentgrupper ikke bare kjønnsmessig, men for å få en blanding også av andre typer bakgrunner fordi mangfoldet i studentgruppen skal brukes pedagogisk i undervisningen, altså ikke i første rekke for å motvirke diskriminering. Et eksempel er tverrfaglige studietilbud der man ikke ønsker å undervise studenter med lik utdanningsbakgrunn om tverrfaglighet, men å praktisere tverrfaglighet i grupper med ulike utdanningsbakgrunner, f.eks. med kvoter for søkere fra forskjellige vgs-programområder. Dette er mulig på master. Vi ønsker at dette skal være mulig også på bachelor.

Opptaksprøven

Løsningen kan synes god for søkere som blir rangert på bakgrunn av en individuell, skjønnsmessig vurdering. Den fremstår imidlertid ikke som like god for søkere som ønsker en forbedret rangeringsposisjon siden de vil kunne komme til å bruke mye ressurser på å forberede seg til opptaksprøven slik søkere bruker ressurser på å forbedre karakterer fra vgs i dag.

Synspunkter fra HFSU

Fakultetet har diskutert høringen med HFSU. HFSU er enige i at språkpoengene bør beholdes, også som et insentiv for vgs til å beholde tilbudet om fremmedspråk. De fremhevet også fordelene for studenter dersom det vil bli mulig å få tidligere svar på søknad om studieplass. Videre er HFSU bekymret for hvordan den foreslåtte endringen vil treffe studenter på vgs, som i en allerede krevende (skole)hverdag vil kunne oppleve et økt press på prestasjoner uten den sikkerhetsventilen som muligheten til å kunne ta opp fag er. Det er ikke gitt at muligheten for opptaksprøve vil veie opp for dette.

Med hilsen

Frode Helland
dekan

Monica Bakken
fakultetsdirektør

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandlere: *Christine Klem, Monica Lund Haugom, Kyrre Vatsend*

Til:
SADM OPP Seksjon for opptak

Dato: 13.02.2023
Saksnr.: 2022/48265 CHRISSEK

Vedrørende forslag til høringsuttalelse fra UiO på Opptaksutvalgets NOU 2022: 17 Veier inn - ny modell for opptak til universiteter og høyskoler.

Det vises til mottatt forslag til høringsuttalelse fra UiO på Opptaksutvalgets NOU 2022:17 Veier inn- ny modell for opptak til universiteter og høyskoler av 27.01.23, med intern høringsfrist 15.02.23.

Det juridiske fakultet stiller seg positiv til deler av forslagene i høringen, som at generell studiekompetanse fortsatt er grunnlaget for opptak og at alderspoeng fjernes. Det er vanskelig å se for seg hvordan fordelingen av studieplasser gjennom karakterkvoten og opptaksprøvekvoten på 80 %/20 % vil bli, og hvilke utslag en nasjonal opptaksprøve vil ha for søkermengden og for de skjevheter knyttet til kjønn og mangfold som man har i en del studier i dag.

Innspill til kapittel 6: Rangering i ny opptaksmodell.

Vedrørende karakterkvote:

Det er foreslått at man i karakterkvoten skal rangeres på bakgrunn av karakterer fra videregående skole. Det er kjent at jenter i gjennomsnitt gjør det bedre enn gutter på videregående skole. Fakultetet frykter derfor at det foreslåtte systemet vil kunne forsterke ubalansen med hensyn til kjønn i høyere utdanning. Hvordan systemet vil slå ut i et bredere mangfoldsperspektiv, er også uklart. Disse bekymringene gjør seg særlig gjeldende for studier med høye karakterkrav.

Det er en fare for at den foreslåtte opptaksmodellen vil forsterke forskjellene som allerede eksisterer i dagens system, og føre til at søkere som ikke har mulighet til å gjøre det tilstrekkelig bra i noen av kvotene, vil få færre muligheter enn i dag innenfor høyere utdanning.

Utvalget mener at egne kvoter for søkere med samisk språkkompetanse bør videreføres. Videre foreslår utvalgets flertall at det åpnes opp for kjønnskoter og regionale kvoter (sistnevnte forslag er en videreføring av dagens ordning med regionale kvoter ved UiT). Etter fakultetets syn reiser slike kvoter krevende rettslige spørsmål. Det bør utredes nærmere hvordan flertallets forslag om særskilte kvoter forholder seg til EØS-retten, til menneskerettighetene og til nasjonale ikke-diskrimineringsregler. Blant annet er det behov for å dokumentere at regionale kvoter faktisk påvirker hvor personer velger å jobbe i etterkant av endt utdanning, og dette bør dokumenteres for hvert enkelt studie. Etablering av ulike kvoter har fort som resultat at karakterkravene blir forskjellige i de ulike kvotene, noe som fører til forskjellsbehandling med hensyn til tilgang til populære utdanninger som medisin, odontologi, psykologi og rettsvitenskap. Blir forskjellene for store i karakterkrav, vil kvoter kunne vurderes som uforholdsmessig inngripende overfor studenter som

Det juridiske fakultet
Fakultetssekretariatet
Seksjon for studie kvalitet

Postadresse:
Postboks 6706 St. Olavs
plass
0130 OSLO

Besøksadresse:
Kristian Augusts gate 17,
Domus Juridica, 6.etg

Tlf: 22 85 95 00
Faks: 22 85 96 58
E-post: postmottak@jus.uio.no
www.jus.uio.no
Org.nr.: 971 035 854

konkurrerer i ordinær kvote. I så fall vil systemet kunne være lovstridig. Det må utredes hvor store forskjeller i karakterkrav som er akseptable i lys av gjeldende lovgivning.

Etter fakultetets syn bør det være slik at dersom alle poeng skal fjernes i opptakssystemet, bør dette gjelde alle tilleggspoengene. Dersom realfagskvoten skal opprettholdes, slik UiO foreslår i sitt notat, vil dette bryte med systemet som er foreslått av utvalget. Hvis man velger å gå videre med det utvalget foreslår, er det viktig at styrkeforholdet mellom de ulike fagene på videregående skole utredes.

Fakultetet er usikker på om en karakterberegning hvor det regnes ut en middelverdikarakter for alle fag med standpunkt- og eksamenskarakter er en hensiktsmessig beregningsmåte. På den ene siden er det i dagens ordning flere karakterer som legges til grunn i karakterpoengene fra videregående skole, og som alle vektet likt. På den andre siden ser fakultetet verdien i å redusere presset knyttet til eksamen på videregående skole, noe en middelverdikarakter kan bidra til. Hvordan en slik endret beregningsmåte vil slå ut med hensyn til kjønn, bør utredes.

Vedrørende opptaksprøvekvote:

I denne kvoten er det foreslått at det skal være en standardisert opptaksprøve som skal være lik for alle søkere til alle studier. Det er vanskelig å se for seg hvordan en slik opptaksprøve vil slå ut for søkermengden, da interessen for ulike fag er forskjellig for den enkelte søker. Fakultetet stiller seg tvilende til at det er riktig at det er samme test som skal tilbys til alle søkere uavhengig av hvilke studier man ønsker å ta. Det at man skal testes i både fagkunnskaper fra videregående opplæring, samt generiske ferdigheter, som tallforståelse, akademisk skriving og lesing, kan gi utslag vi ikke kjenner til. I forslaget viser utvalget til høyskoleprøvet i Sverige, og at to ulike profiler kan ha høy score på ulike deler av opptaksprøven. Dette viser at det kreves ulik vektning av de elementene som det prøves i. Det bør vurderes om man skal tilby to ulike typer opptaksprøver, en innen realfag og en annen innen humanistiske og samfunnsvitenskapelige fag, eventuelt en opptaksprøve som favner vidt og omfatter begge deler, der det er mulig å evaluere i lys av søkers videre studieinteresser.

Andre innspill til forslag til ny opptaksmodell.

Fakultetet ønsker å bemerke at opptaksutvalgets håp om at problematikken knyttet til gjentak skal forsvinne i den foreslåtte opptaksmodellen er vel optimistisk. Dagens ordning med at private aktører tilbyr privatister opplæring til å gjenta fag fra videregående opplæring, og forbedre karaktersnittet sitt, vil forskyves til at de samme aktørene vil tilby et opplegg hvor søkerne kan ta tester for å forberede seg til opptaksprøven. Dette vil skape det samme presset samfunnet har i dag.

Fakultetet er usikker på om det er forsvarlig at man endrer hele opptaksmodellen for alle søkere, til alle studier, på en gang, uten at man har en bestemt forståelse for hvordan utslaget av forslagene treffer. Det bør vurderes om man skal endre opptaksmodellen til en mildere versjon enn det som er foreslått, hvor man fjerner alderspoeng, men at man får aktivitetspoeng ved å ta høyere utdanning eller ved f.eks. gjennomføring av førstegangstjeneste. Det er også mulig å gjeninnføre en tredje kategori i dagens opptaksmodell, der det ikke gis anledning til å forbedre førstegangsvitnemålet, men der ulike aktivitetspoeng tas med.

Dersom det blir vedtatt en endring i opptaksmodellen til høyere utdanning er det viktig at man har en god overgangsordning, slik at søkerne får tid til å tilpasse seg og venne seg til det nye systemet. I tillegg er det særdeles viktig at en ny opptaksmodell jevnlig evalueres grundig, gjerne etter 3 og 6 år, slik at man ser effekten denne modellen har.

Med hilsen

Ragnhild Helene Hennem
dekan

Julie Orning
seksjonssjef

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandler:

Christine Skogrand Havgar
22859855, c.s.havgar@jus.uio.no

Avdeling for studieadministrasjon
Seksjon for opptak
Postboks 1072 Blindern
0316 OSLO

Dato: 14.02.2023
Saksnr.: 2022/48265

MN-fakultetets innspill til forslag til høringsuttalelse fra UiO på Opptaksutvalgets NOU 2022: 17 «Veier inn – ny modell for opptak til universiteter og høyskoler»

Dette innspillet er basert på diskusjoner i Studieutvalget og Instituttledermøtet ved MN-fakultetet. En arbeidsgruppe ledet av professor Tom Lindstrøm har koordinert arbeidet.

I denne kommentaren til Universitetets høringsutkast vil vi først ta for oss de punktene som angår MN-fakultetet spesielt. Deretter vil vi ta opp en del generelle synspunkter som har vært fremmet i diskusjonen på fakultetet.

MN-fakultetet er først og fremst bekymret for hva forslaget vil ha å si for rekrutteringen til naturvitenskapelige og teknologiske studier. Denne rekrutteringen har lenge vært på et kritisk nivå i forhold til de teknologiske og miljømessige utfordringene Norge står overfor, og det ser ut som om covid-pandemien bare har forverret situasjonen. Dette er derfor ikke riktig tidspunkt for å eksperimentere med tiltak som kan svekke rekrutteringen til realfag og teknologi ytterligere.

Fakultetet er glad for at høringsutkastet tar fatt i disse bekymringene, men vi mener at de bør fremføres med større tyngde og færre reservasjoner. Spesielt mener vi at det bør argumenteres sterkere for å beholde realfagspoengene. Våre viktigste bekymringer er:

1. Hvordan vil det nye opptakssystemet påvirke fagvalget i videregående skole? Vi vet at det i dag er mange elever som velger bort realfagene fordi disse fagene blir sett på som spesielt vanskelige og arbeidskrevende. Søkere som er opptatt av å få høyest mulig poengsum, velger derfor "enklere" fag isteden. I det nye opplegget, der karakterer ikke lenger kan forbedres, vil denne effekten forsterkes ved at det i enda større grad blir viktig å sikre seg gode karakterer i de fagene man tar som elev i videregående skole. Det strategiske valget kan derfor bli å velge "lette" fag i videregående skole og heller skjøte på med tyngre fag etterpå. I dagens system har denne effekten til en viss grad blitt utlignet av realfagspoengene som har kompensert for at det er vanskeligere å få gode karakterer i realfag enn i andre fag.

- Uten realfagspoeng blir denne kompenserende kraften borte, og vi risikerer at flere unge får en lengre (og ikke kortere) vei til høyere studier fordi de velger fag i videregående skole ut ifra et taktisk og ikke et faglig perspektiv.
2. Kjønnfordelingen i realfag (spesielt matematikk, fysikk og datafag) er i dag svært skjev. Undersøkelser viser at jenter ofte må ha én karakter høyere enn gutter for å føle seg trygge på å fortsette med realfagene. Uten realfagspoengene vil en av motivasjonene som jenter likevel har for å velge realfag, forsvinne. Dette er uheldig ikke bare fra et likestillingsperspektiv, men også fordi økning av jenteandelen er et av de viktigste midlene vi har for å bedre rekrutteringen til realfag og teknologi.
 3. For å velge realfag må man bli eksponert for realfag. Naturfaget i grunnskolen og videregående skole er rettet mot allmenndannelse og gir ikke et godt inntrykk av hvordan det er å arbeide videre med realfagene. Realfagspoengene har ført til at flere elever har fått oppleve hvordan disse fagene faktisk er, og dermed gitt flere elever et bedre grunnlag for videre valg. Vi vil i tillegg understreke at det er viktig for samfunnet at det også finnes personer med god realfaglig kompetanse utenfor de teknologisk-naturvitenskapelige yrkene.

Med bakgrunn i disse argumentene ber vi om at høringsutkastets avsnitt om realfag og realfagspoeng utdypes og skjerpes. Spesielt mener vi at setninger av typen "Dersom realfagspoeng faktisk har ført til at flere elever har tatt programfag i realfag ..." er uheldige fordi de flytter bevisbyrden over på oss. Det er notorisk vanskelig å spore hvilke effekter ulike tiltak har i et komplekst utdanningssystem, og vi mener at faren for en ytterligere nedgang i rekrutteringen er et sterkt nok argument i seg selv.

Her er noen mer generelle punkter som har dukket opp i diskusjonen:

1. Vi er i tvil om en generell opptaksprøve vil fungere godt for alle studier. Før den eventuelt innføres, må man gjøre grundigere undersøkelser av hvordan tilsvarende prøver/tester fungerer i andre land som Sverige og USA. Innføringen av en slik test kan også føre til et stort kommersielt marked for firmaer som vil forberede søkere til prøven, og dette kan igjen forsterke sosiale ulikheter i rekrutteringen til høyere utdanning. Vi er også redd for at en opptaksprøve kan føre til mye unødvendig testing fordi mange vil føle seg tvunget til å ta prøven "for sikkerhets skyld". Dette vil igjen føre til et stort administrativt merarbeid, og vi er i tvil om terping til en prøve av denne typen egentlig er en fornuftig forberedelse til et akademisk studium.
2. Vi er i tvil om hvor stor kvoten for opptak via en eventuell opptaksprøve bør være. Er kvoten for høy, kan det føre til at mange føler seg tvunget til å ta testen for sikkerhets skyld. Den foreslåtte kvoten på 20% virker høy for en del realfaglige studier der de fleste kvalifiserte søkere kommer inn uansett, men den kan passe bedre for studier med høy konkurranse. Vi vil ellers understreke betydningen av at også de søkerne som kommer inn via testen, må tilfredsstille de faglige opptakskravene (f.eks. til fordypning i realfag).
3. MN-fakultetet er bekymret for effekten av en ordning med tidlig svar for søkere som allerede har fullført videregående skole. En slik ordning kan føre til at eldre søkere får et

UNIVERSITETET I OSLO

fortrinn i kampen om boliger og andre studiegoder. Etter vår mening er det heller de yngste søkerne som bør prioriteres, og opptakssystemet bør i hvert fall ikke premiere søkere for å vente med å begynne på høyere utdanning.

4. MN-fakultetet er opptatt av at nye regler og rutiner for opptak gjennom Samordna Opptak ikke får uheldige følger, og vi vil spesielt påpeke viktigheten av å finne gode overgangsordninger mellom gammel og ny opptaksordning. Det må ikke bli slik at ungdommer som har brukt år på å forbedre sine sjanser, plutselig opplever at alt har vært forgjeves.

Hilsen

Knut M. Mørken
studiedekan

Anne-Lise S. Hansen
seniorrådgiver

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Til:

SADM OPP Seksjon for opptak

Dato: 13.02.2023

Saksnr.: 2022/48265 NICLASB

MEDs svar på forslag til høringsuttalelse fra UiO på Opptaksutvalgets NOU 2022: 17 Veier inn - ny modell for opptak til universiteter og høyskoler

Vi viser til notat av 22.12.22, og forslag til høringsuttalelse mottatt 27.01.23. Det medisinske fakultet har behandlet utkastet til hørings svar, og støtter i hovedsak forslaget slik det foreligger fra Studieavdelingen. Vi har imidlertid noen innspill, kommentarer og presiseringer.

Opptak til høyere utdanning er et viktig valg unge gjør. For å gjøre valget lettere, er det derfor viktig med forutsigbarhet, transparens og at opptaksprosessen ikke blir for komplisert for søkeren. Forslaget til nytt opptakssystem, slik det presenteres i NOU 22:17 «Veier inn – ny modell for opptak til universiteter og høyskoler» er en forenkling av dagens ordning. Når opptaksprosessen er enklere, blir den også mer transparent og forutsigbar for søkerne. Grunnideen til ny modell er derfor noe fakultetet støtter.

Modenhet, karakterpress og psykisk helse blant unge på videregående skole

Elever på videregående skole opplever i dag stort press på skolen. Da den foreslåtte modellen stenger for muligheten til å forbedre karakterer, kan den bidra til økt karakter- og psykisk press for disse elevene. Et utslag av dette kan være at elever og familier med ressurser og ambisjoner i økende grad vil engasjere privatlærere parallelt med videregående utdanning, eller at elever velger å ta videregående opplæring ved en privatskole. Et annet strategisk grep kan være å ta «enkle» fag mens man er elev i videregående skole og ta «krevende» fag som privatist på et senere tidspunkt. På den annen side vil det være en stor gruppe elever som ikke forstår konsekvensen av å gå ut av videregående skole med lave karakterer og hvilke følger dette får for egne studiemuligheter og fremtidig karriere. Dette kan bidra til å vedlikeholde og forsterke sosiale forskjeller. Disse punktene bør problematiseres i høringsvaret.

Særlige krav og egnethetsprøve

Forslaget åpner opp for at institusjonene kan innføre særlige krav og egnethetsprøve. Som Studieavdelingen skriver i forslaget, har fakultetet tidligere utredet muligheten for en slik prøve. Fakultetet er svært opptatt av at det skal være mulighet for å se på dette på nytt i fremtiden, og støtter dermed at universitetet trekker dette frem i høringsvaret.

Fakultetet er imidlertid, i likhet med forslaget til høringsuttalelse, usikker på hvordan de foreslåtte endringene i tidslinjen i opptaket vil slå inn her. Hvis institusjonene må vente til vitnemålene på

Det medisinske fakultet
Seksjon for ledelse
Studieseksjonen

Postadresse:
Postboks 1078 Blindern
0316 OSLO

Besøksadresse:
Sogn Arena, 2. et., Klaus
Torgårds vei 3, 0372 Oslo

Tlf: 22 85 11 36
Faks:
E-post:
postmottak@medisin.uio.no
www.med.uio.no
Org.nr.: 971 035 854

videregående skole er klare for å foreta et utvalg av søkere til for eksempel egnethetstester, medfører den foreslåtte tidslinjen i praksis at slike prøver er umulige å gjennomføre for studiene ved Det medisinske fakultet. Fakultetet anser det ikke for å være praktisk gjennomførbart å ha tester for alle søkere. Alternativet vil da måtte være å benytte karakterene fra høstterminen for å foreta et utvalg for en slik prøve.

I den senere tid har fakultetet opplevd økt pågang av studenter som har funksjonsnedsettelse som ikke er forenlig med å være student på fakultetets kliniske studier – medisinstudiet og studiet i klinisk ernæring. Eksempler på slik funksjonsnedsettelse kan være svært nedsatt syn eller manglende finmotorikk i hendene. Veiledning og tilrettelegging for disse studentene er svært ressurskrevende. Fakultetet er lovpålagt å yte dette selv om det ikke skulle være noen reell mulighet for den enkelte student å fullføre hele studiet på grunn av funksjonsnedsettelsen det søkes tilrettelegging for. Vi ber derfor om at universitetet presiserer og tydeliggjør behovet for bestemmelser som åpner opp for en kvalifisering av studenter utover de rent faglige krav, slik som en vurdering av funksjonsnivået til den enkelte. Da det per nå ikke er utredet noen modell for gjennomføring av en slik kontroll, og et slikt arbeid heller ikke er påbegynt, ønsker fakultetet at en formulering er rund nok til at vi sammen med universitetet sentralt kan utrede og eventuelt innføre et slikt krav til våre studier, også etter implementering av den foreslåtte modellen.

Mangfold i studentmassen

Kjønns sammensetningen på utdanningene ved Det medisinske fakultetet er til dels svært skjev. Fakultetet støtter derfor muligheten for å opprette egne kjønnskvote for å sikre en god kjønnsbalanse både på studiene, men også blant de praktiserende helsearbeidere vi utdanner. Fakultetet mener dog at slike kvoter bør organiseres slik at det ikke blir for stort avvik i rangeringsgrunnlaget mellom de som får opptak i en kjønnskvote, og de som får opptak i de ordinære kvotene.

I utredningen fra Opptaksutvalget er det ingen mekanismer som kan bidra til å sikre mangfold i studiene, utover kjønn, samisk bakgrunn og nord-norsk tilhørighet. Mangfold kan også være av kulturell, etnisk, sosial, alders- og erfaringsmessig art. Fakultetet er opptatt av at studentmassen skal reflektere hele samfunnet. Dette har flere positive konsekvenser både for studiet og for samfunnet ellers. Fra en rekke miljøer ved det medisinske fakultet har det kommet innspill om verdien av praktisk erfaring fra helsevesenet før man begynner på medisinstudiet – både at dette øker sannsynligheten for å gjennomføre studiet, og at det har betydning for ønsket om å jobbe i helsevesenet etter endt utdanning. Derfor ber fakultetet om en formulering i høringssvaret som problematiserer manglende verktøy for å bidra til ytterligere mangfold i studentmassen.

Rekkefølge for opptakskvotene

Fakultetet er enig i at karakterkvoten bør fylles opp før opptaksprøvekvoten, og at kvotene ikke nødvendigvis skal være like store for alle studieprogram. Når det gjelder kvoterekkefølge og eventuelle kjønnskvote, er det naturlig å se på dette i hvert enkelt tilfelle, for å sikre at de får den ønskede effekten.

Dispensasjon fra kravet om generell studiekompetanse

Selv om Det medisinske fakultetet i liten grad har opptak av studenter med dispensasjon fra kravet om generell studiekompetanse, har vi noen generelle kommentarer om dette. Selve formuleringen om dispensasjon fra kravet om generell studiekompetanse er noe uklar. Det er særlig uklart på hva som menes med setningen: «Institusjonene må fortsatt vurdere søkerens faglige forutsetninger for å gjennomføre studiet». I hvilken grad er det tenkt at institusjonene skal vurdere dette, og er det tenkt at institusjonene kan nekte en student med innvilget dispensasjon fra kravet om generell studiekompetanse adgang til et studium, der alle søkere med generell studiekompetanse får opptak? Videre mener fakultetet at søkere som får dispensasjon fra kravet om generell studiekompetanse bør rangeres med bakgrunn i opptaksprøven. Begrunnelsen for dette er at søkere som ikke fullfører videregående skole, men får innvilget dispensasjon, potensielt vil ha fullført de såkalt «enklere fagene», og at det er de «tyngre fagene» som ikke er bestått. Dette vil kunne gi en kunstig høy poengsum i rangeringen. Forberedelse til opptaksprøven, og gjennomføringen av den, kan også si noe om generell egnethet til studier.

Utsatt studiestart

I opptaksutvalget var det dissens rundt punktet med å fjerne tilleggspoeng for førstegangstjeneste - ett medlem ønsket å beholde poengene. Flertallet ønsker å fjerne dem for å "unngå at modellen uthules ved at det blir gitt ulike former for tilleggspoeng for alder, arbeid og skolegang etter endt videregående opplæring." Utvalget er allikevel bevisst på at førstegangstjeneste står i en særstilling og ønsker å minimere ulempene for dem som er i tjeneste gjennom å beholde og utvide ordningen med reservert studieplass. Da Forsvaret begynte å kalle inn til tjeneste fire ganger per år, ble reglene for å søke reservert studieplass endret, og man kunne søke utsettelse for ett, to, tre eller fire semestre, avhengig av studieprogrammets struktur. De nye reglene ble også gjort gjeldende for andre gyldige årsaker for utsettelse som fødsel og alvorlig sykdom. Nå er det besluttet å utvide enkelte tjenesteområder fra 12 til 18 måneder, og utvalget foreslår derfor at personer i førstegangstjeneste skal kunne reservere studieplassen så lenge som nødvendig. Fakultetet støtter dette forslaget, men presiserer at lengre utsettelse enn to år bør være reservert for førstegangstjeneste ved dokumentert behov.

Realkompetanse

Fakultetet har i liten grad studenter som har fått opptak på bakgrunn av realkompetanse. Vi støtter allikevel at realkompetanse skal være en mulighet for opptak til høyere utdanning, på prinsipielt grunnlag.

Fakultetet støtter innspillet om at 23/5-regelen i sin nåværende form fjernes, og endres til en forenklet 23/6-regel.

Realfagspoeng

Opptaksutvalget sitt forslag tar utgangspunkt i å lage et så enkelt, forståelig og effektivt system som mulig. Utvalget mener at poenggrensene kan bli lavere når alle tilleggspoeng fjernes og mener derfor at bortfall av realfagspoeng kan bidra til mindre karakterpress.

Da innføring av realfagspoeng som prøveordning var på høring i 1997 kom de fire medisinske fakultetene med et felles hørings svar, fordi vi på den tiden hadde Opptakssentralen medisin ved NTNU. Svaret var imot innføring av realfagspoeng. Fakultetene mente at slike poeng ville diskriminere søkere som valgte andre studieretningsfag enn realfag i videregående skole og at elever med utmerkede prestasjoner i samfunnsfag, språk og økonomiske fag ville komme dårligere ut dersom realfagene skulle vektlegges i så stor grad. Fakultetene skriver videre at de ønsker søkere med bred faglig bakgrunn og er opptatt av å ha de flinkeste elevene, uavhengig av fagbakgrunn. Realfagspoeng er bare relevant for søkere som vil studere realfag, mente de medisinske fakultetene den gang.

I Opptaksutvalgets rapport står det på side 70: «Det er gode grunner til at elever bør velge både realfag og språk i videregående, men det bør ikke gi fordeler i rangeringen til høyere utdanning. Poengene for å bestå disse fagene gir så stor uttelling at den faktiske kompetansen elevene har oppnådd, får mindre betydning. Ved å ta vekk poengene blir modellen enklere, og alle fag i videregående får samme status. Det innebærer at vi mener at heller ikke andre fag i videregående bør gi poeng i opptaket til høyere utdanning.

Ved innføring av ordningen gjaldt realfagspoeng kun fagene matematikk, biologi, fysikk og kjemi fra studieretning for allmenne, økonomiske og administrative fag. Nå gjelder de også geofag, informasjonsteknologi, teknologi og forskningslære og vg3 naturbruk. I tillegg gis det språkpoeng for fremmedspråk nivå I og II som programfag. Poeng som opprinnelig var begrenset til fire fag, har med andre ord blitt svært omfattende gjennom årenes løp. Videreføres realfagspoeng må man forvente kamp om gjeninnføring av språkpoeng og uenigheter i forhold til hvilke realfag som skal premieres.

Det medisinske fakultet mener at kravene til forkunnskap for opptak på et program bør sikres gjennom særskilte opptakskrav, for eksempel matematikk på et gitt nivå. Slike særskilte opptakskrav kan med fordel brukes i større grad enn i dag.

Fakultetet støtter på bakgrunn av ovenstående utvalgets anbefaling om å fjerne realfagspoeng og støtter ikke universitetet sitt utkast til svar på dette punktet.

Med hilsen

Hanne Flinstad Harbo
dekan

Hans Mossin
fakultetsdirektør

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

UNIVERSITETET
I OSLO

Notat

5

Saksbehandler:

Niclas Johan Marius Berger

n.j.m.berger@medisin.uio.no

Til:
SADM OPP Seksjon for opptak

Dato: 15.02.2023
Saksnr.: 2022/48265 KRISBHA

Intern høring av NOU 2022:17 Veier inn - ny modell for opptak til universiteter og høyskoler

Det odontologiske fakultet takker for muligheten til å komme med våre innspill til den interne høringen. Saken er behandlet av vårt fakultetsstyre. OD støtter tilbakemeldingene som foreslås i utkast til hørings svar av 27.01.2023, men har behov for å understreke noen for oss viktige momenter.

OD finner mye bra i utvalgets forslag til ny opptaksmodell. Samtidig synes det noe dristig/overilt å gjøre såpass store omlegginger i en og samme vending, selv med gode overgangsordninger. Det uroer oss blant annet at elever i 15-16-årsalderen ledes til taktiske valg basert på hva som er lurt for veien videre, og ikke på faglige interesser eller modenhet. Vi ser en fare for at unges usikkerhet med hensyn til studievalg og «second thoughts» kan føre til frafall og forsinkelser i VGO, med oppblomstring av private aktører som tilbyr ulike retninger innen VGO som resultat. Dette vil kunne forsterke sosiale forskjeller, hvilket ikke er ønskelig. Vi undres om det kunne vært klokt å pilotere ordningen med noen forsøkskull for deretter å innføre den nye modellen trinnvis etter høsting av erfaringer.

Kvalifikasjon:

OD støtter prinsippet om å tilstrebe mest mulig like opptakskrav for tilnærmet like studier nasjonalt. Det er for OD viktig å ha mulighet til å innføre spesielle opptakskrav utover den nasjonale normen for å sikre at fremtidige søkere har tilstrekkelige forkunnskaper til å kunne gjennomføre utdanningen. Det handler om krav til programfag og minimumskarakter i disse ved opptak til tannpleie og odontologi.

Kvotestørrelser i rangeringen:

Overordnet støtter OD den foreslåtte kvoteordningen for kvalifiserte søkere med en karakterkvote og en opptaksprøvekvote. Vi tror den nye kvoteordningen gjør studentmassen mer homogen, hvilket har både fordeler og ulemper for studietilbudet og innretningen av dette. OD er ett av fakultetene ved UiO som i mange år har slitt med svært ujevn kjønnsfordeling i studieprogrammene. Vi er bekymret for at forslaget om kvotestørrelsene på 80 % versus 20 % vil forskyve opptaket mot flere jenter. Vi er bekymret for at en

opptaksprøvekvote på 20 % vil resultere i færre gutter i studier der nåløyet for å komme inn er trangt. Kvoten oppleves for lav. OD mener at det vil være mer hensiktsmessig å adaptere kvotestørrelsen fra Sverige (Högskoleprovet) og foreslår derfor en opptaksprøvekvote på minimum 30 % av studieplassene. Vi tror en slik økning vil bidra til en jevnere kjønnsfordeling av studieplasser fordi vi tror at de fleste av jentene vil komme inn i karakterkvoten, mens guttenes vei inn i stor grad vil skje via opptaksprøvekvoten. Vi støtter SADM's forslag om å bedre belyse den konkrete kvotefordelingen og eventuelt uheldige utslag av utvalgets forslag

Spesielle kvoter:

Kjønnskvote støttes forutsatt at kandidatene ellers er kvalifiserte for opptak. Studiene ved OD har i en årrekke hatt svært skjev kjønnsbalanse i tannpleierstudiet, og en økende skjevfordeling i tannlegestudiet. Skjevfordelingen begrenser tilgangen på kompetanse i arbeidslivet, hvilket er uheldig for tannhelsesektoren spesielt og samfunnet generelt. OD mener at 20-40 % av studieplassene bør forbeholdes en kjønnskvote for det underrepresenterte kjønn i det nye opptakssystemet. Kvotestørrelsen bør bestemmes lokalt på institusjonsnivået.

Supplerende rangeringskriterier:

Institusjonene bør etter vårt syn ha autonomi til selv å kunne gjøre vurderinger og fastsette regler for supplerende rangeringskriterier og spesielle opptakskrav basert på institusjonenes egenart. OD har behov for å kunne innføre alternative opptakskriterier lokalt, for eksempel praktiske egnethetstester eller intervjuer. For ODs del handler dette om å kunne kartlegge søkerens språkferdigheter med henblikk på kommunikativ kompetanse, samarbeidsevner, fingerferdigheter og lignende før opptak til studiene for å sikre at de best egnede blant de kvalifiserte får tilbud om opptak. Tidslinjen for opptak bør dermed tilpasses dette slik at institusjonene har tilstrekkelig tid til å gjennomføre opptaket.

Tilleggs poeng i rangeringen:

OD støtter fjerning av tilleggs poeng men er usikker på om de bør fjernes i sin helhet.

OD er betenkt med hensyn til forslaget om å fjerne tilleggs poeng for realfag da det kan føre til at elever i VGO velger bort disse fagene for så å bygge på med de fagene de mangler i et 4. eller 5. år for å kvalifisere seg for opptak til foretrukket studium. Dette vil kunne bidra til senere studiestart og forsterke sosiale forskjeller, hvilket ikke er ønskelig. Dersom realfagene ligger inne som kvalifiseringskrav til studiet mener vi at et minstekrav for karakter ikke bør fjernes.

OD er enige i at tilleggs poeng for alder bidrar til sen studiestart for mange unge voksne, men fakultetet ønsker likevel å påpeke at arbeidserfaring og modenhet gir tilleggs kompetanse som kan være svært nyttig i

helsefaglige utdanningsløp som profesjonsutdanningene i odontologi og tannpleie. Muligheten for å samle noe erfaring etter fullført VGO bidrar blant annet med mer reflekterte studenter som er vant til å samarbeide og forholde seg til ulike typer mennesker. Egenskaper det ikke er like enkelt å tilegne seg i et studieløp. Vi støtter at antall forsøk i opptaksprøvekvoten begrenses og at man må være fylt 19 år, men vi mener at antall forsøk bør være raus.

Med hilsen

Hans Jacob Rønold
prodekan

Kristin Beathe Hansen
seksjonssjef

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandler:
Kristin Beathe Hansen
, *k.b.hansen@odont.uio.no*

Til:
SADM OPP Seksjon for opptak

Dato: 15.02.2023
Saksnr.: 2022/48265 SEBASTTA

SVs svar på forslag til høringsuttalelse fra UiO på Opptaksutvalgets NOU 2022: 17 Veier inn - ny modell for opptak til universiteter og høyskoler

Vi viser til notat datert 22. desember 2022 og forslag til høringsuttalelse mottatt 27. januar 2023. Det samfunnsvitenskapelige fakultet har vurdert forslaget og vi støtter Studieavdelingen forslag til høringsuttalelse fra UiO. Fakultetet har under noen kommentarer til forslaget.

Ordinære kvoter

Utvalget foreslår at det i karakterkvoten skal rangeres på bakgrunn av karakterer fra videregående skole uten mulighet til å forbedre resultatene. Det er et faktum at jenter gjør det bedre enn gutter i videregående skole, SV-fakultetet er bekymret for at det foreslåtte systemet vil forsterke denne ubalansen og fakultetet savner en vurdering av hvordan systemet skal tilrettelegge for mangfold i høyere utdanning.

Fakultetet viser videre til at elevers sosioøkonomiske bakgrunn har en effekt på prestasjonen i videregående skole ved å avvikle privatistordningen er fakultetet bekymret for at det vil bli vanskeligere for elever som av ulike grunner har prestert dårlig i videregående opplæring til å kunne hente seg inn igjen for å kunne gå videre innen høyere utdanning.

Fakultetet ser at utvalget mener at den nye opptaksmodellen vil bidra til å senke karakterpresset i skolen blant annet gjennom forslaget om en utregning av middelverdikarakter i alle fag med standpunkt- og eksamenskarakter. Fakultetet mener at ved å avvikle privatistordningen og muligheten til å forbedre karakterer i enkeltfag og at elevene isteden må avlegge en opptaksprøve vil kunne ha motsatt effekt, og isteden øke karakterpresset i videregående skole.

Utvalget viser til at det er lavest frafall blant studentene som kommer rett fra videregående opplæring, eller er under 22 år. Fakultetets erfaring fra profesjonsstudiet i psykologi er at det ikke nødvendigvis er høyest frafall blant de eldre studentene. Fakultetet mener at modning kan være en viktig faktor til flere studier. Det at søkere som går direkte fra videregående og de som har hatt et opphold konkurrerer i samme kvote kan bidra til en mer sammensatt studentmasse, og en modenhet blant studentene.

Generelt om rangering

SV-fakultetet er enig i at karakterkvoten bør fylles opp før opptaksprøvekvoten. Fakultetet støtter forslaget om at en nærmere utredning av hensiktsmessig kvotestørrelse også bør se nærmere på muligheten til å ha ulik kvotestørrelse for ulike studieprogrammer.

Fakultetet lurer på om det egentlig skulle stått *lavere* der det nå står *høyere* i denne setningen «Det er grunn til å tro at studier som tradisjonelt gir tilbud til alle kvalifiserte søkere vil ha en høyere andel søkere med forbedringer enn 11%, mens studier med høy konkurranse om plassene trolig vil ha en større andel enn 11% søkere med forbedringer.»

Spesielle kvoter

Fakultetet støtter forslaget om å erstatte dagens kjønnspoeng med en kvote for det underrepresenterte kjønn. Fakultetet opplever spesielt ved profesjonsstudiet i psykologi at det er en skjevhet i kjønns sammensetningen i studieprogrammet, og mener at en kjønnskvote er et egnet tiltak for å kunne rette opp kjønnsbalansen.

Fakultetet mener at organiseringen av kjønnskvoter bør være slik at det ikke blir for stort avvik mellom de som får opptak i de to ordinære kvotene og i kjønnsknoten. Fakultetet støtter flertallets forslag at det skal være en grense mellom hvor stor forskjell det kan være mellom de som kommer inn på ordinært grunnlag og de som kommer inn i spesielle kvoter.

Med hilsen

Trine Waaktaar
studiedekan

Kari Marie Pound Davies
assisterende fakultetsdirektør

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandler:

Sebastian Tørnvall Andersen
, *s.t.andersen@sv.uio.no*

Til:
SADM OPP Seksjon for opptak

Dato: 08.02.2023
Saksnr.: 2022/48265 KRGRUDE

UVs svar på forslag til høringsuttalelse fra UiO på Opptaksutvalgets NOU 2022: 17 Veier inn - ny modell for opptak til universiteter og høyskoler

Opptaksutvalgets forslag og forslaget til høringsuttalelse fra UiO har vært forelagt våre institutter.

Vi støtter UiOs forslag på de fleste punkter, men det er et punkt vi ønsker å presisere. Forslagene problematiserer i liten grad konsekvensene av å fjerne tilleggspoengene til språkfag. Lærerutdanningene har også store utfordringer med å rekruttere nok studenter til fremmedspråk. Rekrutteringsproblemene vil trolig bli ytterligere forsterket dersom tilleggspoengene fjernes. Elever vil miste et insentiv til å velge språkfag.

Med hilsen

Melanie Kirmess
prodekan for studier

Kristin Schøyen Grude
rådgiver

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandler:
Kristin Schøyen Grude
, *k.s.grude@uv.uio.no*

Oslo, 09.02.23

HØRINGSUTTALELSE FRA UIO PÅ NOU 2022: 17 VEIER INN - NY MODELL FOR OPPTAK TIL UNIVERSITETER OG HØYSKOLER

Viser til utkast til høringsuttalelse fra UiO som ble utsendt 27. januar.

Studentparlamentet stiller seg bak UiO sin høringsuttalelse på NOU 2022: 17 Veier inn - ny modell for opptak til universiteter og høyskoler. Vi deler mange av UiO sine vurderingen på forslaget til den nye modellen som Opptaksutvalget har kommet med, og mener dette er en veldig god og grundig høringsuttalelse.

Vi er dog uenig med UiO sine vurderinger om realfagspoeng. Vi mener at en helt sentral del av den nye modellen er avskaffelsen av alle former for tilleggspoeng. Hvis man bare velger å fjerne noen av de vil det gi klare fordeler til visse søkere over andre. Siden den nye modellen åpner opp for at man kan ta privatisteksamener i fag man ikke har tatt på videregående, frykter vi at det åpner opp for at personer tar privatisteksamen i fag som gir realfagspoeng, sånn de kan øke karaktersnittet sitt. Da ender vi opp en situasjon der søkere bruker lenger tid på å komme inn i høyere utdanning. Vi støtter derfor utvalget sitt forslag, der realfagspoeng fjernes sammen med alle andre former for tilleggspoeng, og at fag tatt gjennom privatisteksamener kun teller på karaktersnittet for opptak til de studiene der det er et fagkrav.

Med hilsen

Arbeidsutvalget for Studentparlamentet ved UiO

Side 1 av 1